

OBSAH :

VEREJNÉ FINANCIÉ :
Estatistické ilúzie: menej šetriť,
viac zdaňovať Peter Gonda

ZAHRANIČNÁ POLITIKA :
Rozvojová pomoc nie je riešenie,
ale súčasť problému Svetozár Gavora

VLÁDA :
Dane a smrť. Alebo aspoň dane
Ondrej Dostál

CDT :
Dezider Tóth nositeľom Ceny Dominika
Tatarku za rok 2011 Peter Zajac

ETATISTICKÉ ILÚZIE: MENEJ ŠETRIŤ, VIAC ZDAŇOVAŤ

Peter Gonda

Vlády by mali menej šetriť, viac zdaňovať a centrálne stimulovať ekonomiky! Tak znie odkaz nového francúzskeho prezidenta Hollanda. Kopíruje tým postoj čoraz viac ľudí v Európe, ktorí sú mocnejšie omotávaní etatistickými myšlienkami. Slovenská vláda má tiež takýto smer, aj keď (zatiaľ) opatrný. Rozpočtová politika podľa Hollanda stojí na ilúziách a priniesla by vážne negatívne dôsledky.

Ilúziou je relativizovanie problému deficitov a dlhov verejných financií. V situácii vysokých deficitov a rastúcich verejných dlhov by bolo hazardom rezignovať na snahu o ich redukciiu. Verejný dlh v eurozóne sa len v rokoch 2009 až 2011 zvýšil až o 1,7 bilióna eur, teda o približne 5 tisíc eur na každého obyvateľa. Rastúce verejné dlhy a následne aj náklady na ich obsluhu sa budú nabaľovať ako snehová guľa, tlačiť na vyššie úroky, tým na ďalšie náklady pre daňovníkov a na zvýšenie deficitu. Dôsledkom bude odsávanie súkromných úspor z trhu, vytlačovanie súkromných investícií a obmedzenie ekonomickej výkonnosti. Rastúce verejné dlhy sú spôsobené aj značnou mentalitou nárokovateľnosti a závislosťou ľudí od rôznych „pomocí“ štátu, vysoko nastavenými verejnými výdavkami a ich neustálym rastom.

Dost' bolo škrtov?

Vo verejnosti živenú ilúziou (dostatočného) šetrenia a výdavkových škrtov vyvracia realita. Verejné výdavky sa podľa údajov Eurostatu každoročne zvyšovali v takmer všetkých krajinách eurozóny a v niektorých aj rýchlejším tempom ako bola v danom roku inflácia (napríklad vo Francúzsku). Podstatnejšie škrtky verejných výdavkov v európskych krajinách ešte ani nenastali a už sa apeluje na ich „ukončenie“.

Slovenská vláda by sa tým nemala nechať „uspať“. Ak by v čase predpokladaného štvrtého najvyššieho deficitu verejných financií v eurozóne ešte zmiernila už i tak nedostatočné výdavkové škrtky, tak by zanechala väčšiu sekeru. Rizikom je tiež, ak sa nechá

vtiahnuť do „hry“ centrálnych fiškálnych stimulov na podporu ekonomického rastu a zamestnanosti, ktoré oživuje napríklad Hollande. Ficova vláda zatiaľ o nich neuvažuje, jej poradcovia však počítajú, ktoré dane zvýšiť či zaviesť ako záplatu na rozpočtovú diery. Väčšiu časť konsolidácie chce vláda dosiahnuť zvýšením daní, nie šetrením vo verejných výdavkoch. Znižovanie deficitu zvýšením daní nie je šetrenie. Vláda sa rozhodla, že namiesto šetrenia na sebe ešte viac odkrojí ľuďom z ich vlastníctva. Ľudia budú musieť viac platiť za nadmerné výdavky a rozpočtovú nehospodárnosť v minulosti. Nie je to nič iné než ilúzia, že vyššími daňami je možné udržateľne znižovať deficity verejných financií, a to bez negatívnych dôsledkov na ekonomickú aktivitu.

Znižovanie deficitu zvýšením daní nie je šetrenie

Vyššie zdaňovanie nerieši podstatu kumulovaných deficitov a prináša dlhodobé negatívne dôsledky na ľudí, prosperitu a produktívnu zamestnanosť. Vyššie dane viac zťažujú ľudí, znižujú im disponibilné príjmy, možnosti pre úspory a investície, obmedzujú ich rozhodnutia a ekonomické kalkulácie, znižujú motiváciu podnikat' a byť ekonomicky aktívny. Následkom bude i zníženie životného štandardu ľudí a ekonomického rastu, ako i budúce nižšie príjmy z daní.

Pomýlené chápanie solidarity

Slovenská vláda si chce osobitne posvietiť na bohatších. Hlavný ekonóm ministerstva financií Martin Filko zdôvodňuje väčšie zdanenie bohatších (s hrubým príjmom nad 2750 eur mesačne) „solidaritou“. Za solidaritu však možno považovať pomoc iným na báze dobrovoľnosti a vlastného rozhodnutia. To v prípade vládneho prerozdelenia vytvorených zdrojov, získaných vynútením, neplatí.

Vláda sa chystá viac zaťažiť aj podnikateľské subjekty. Chce zaviesť vyššiu sadzbu dane z príjmov právnických osôb pre spoločnosti s vyšším ziskom, ktorá bude brzdiť základnú hybnú silu podnikania a ekonomickú aktivitu úspešnejších na trhu. Uvažuje aj o zavedení dane z dividend. Dôsledkom môže byť nafukovanie nákladov, nižšie zisky a nižšie príjmy z dane z príjmov právnických osôb.

Obdobné dôsledky na nižšie zisky a výnosy dane zo zisku bánk by mohli nastať po zvýšení bankového odvodu alebo jeho rozšírení, ako aj po prípadnom zavedení dane z finančných transakcií. Takéto dane by ľuďom priniesli vyššie poplatky za bankové služby, respektíve by obmedzili dôchodkové sporenie, podielové fondy a iné produkty využívajúce finančné transakcie. Aj ďalšie nápady vládnych ekonómov a politikov (zdaňovanie „luxusu“) vyvolávajú opodstatnené obavy o peňaženky, ekonomické motivácie a slobody ľudí.

Nelahký súboj

Súboj s deficitom verejných financií je náročný a nebude jednoduché vyhrať ho. S menším vládnym šetrením (či bez), väčším zdaňovaním a centrálnym stimulovaním ekonomického rastu to však nepôjde. Takýto smer je ekonomicky pomýlený. Prehľbuje podstatu problému verejných dlhov a obmedzuje dlhodobější ekonomický rast.

Alternatívou je cesta rozpočtovej zodpovednosti, ktorá nepodkopáva tvorcov ekonomických zdrojov. Predstavuje razantné škrtky a úspory vo verejných výdavkoch so štruktúrnymi reformami cieľovými na presun primárnej zodpovednosti za financovanie a zabezpečovanie služieb pre ľudí z vlády na ľudí samotných. Následné znížovanie daní by bolo prirodzeným stimulom ekonomického rastu. Predpokladom dlhodobého udržateľných zmien je taká postupná zmena spoločenskej klímy, v ktorej by zdola znel odkaz vládám: viac šetrite, menej zdaňujte!

Autor je riaditeľ KI.

ROZVOJOVÁ POMOC NIE JE RIEŠENIE, ALE SÚČASŤ PROBLÉMU Svetozár Gavora

„V Afrike je zriedkavo možné vidieť jej (volebných) zástupcov alebo tvorcov politiky zodpovedných za portfólio rozvoja, ako ponúkajú predstavu o tom, ako zabrániť úpadok kontinentu. Táto veľmi dôležitá povinnosť bola prenesená na hudobníkov, ktorí v Afrike nežijú. Jedným z katastrofálnych následkov je, že poctivý, kritický a seriózny dialóg o kladoch a záporoch pomoci atrofuje. Ako uviedol jeden kritik modelu pomoci, „môj hlas ne-môže súťažiť s elektrickou gitarou“.

Dambisa Moyo

Úvodné slová napísala Dambisa Moyo, pôvodom zambijská ekonómka, absolventka Harvardu a Oxfordu a bývalá konzultantka Svetovej banky, vo svojej knihe *Dead Aid* so zjavnou narážkou na insitné predstavy celebrit – ako je líder skupiny U2 Bono – o riešení problémom rozvojových krajín. Súčasný model oficiálnej rozvojovej pomoci (ďalej len ODA – Official Development Assistance) dokazujú výsostne etastický pohľad na svet jej poskytovateľov aj prijímateľov. V tom majú veľa spoločného s politikou tzv. sociálneho štátu. Tak ODA, ako aj „sociálny“ štát vytvárajú bludný kruh závislosti prijímateľov na pomoci, ktorá je poskytovaná neadresne, neefektívne, a čo je najhoršie, narúša prirodzené spoločenské väzby a trhové prostredie v spoločenských príjemcov.

Falošná óda na ODA

Moyo uvádza hypotetický príklad afrického výrobcu moskytiér, ktorý zamestnáva svoju rodinu a desať ďalších osôb. Keď v jeho krajine vypukne epidémia malárie, vyspelý svet zareaguje a poskytne pomoc: lekárov, lieky, potraviny, odevy a tiež moskytiéry. Africký výrobca je vytlačený z trhu, čo vedie k jeho krachu, zbedačeniu jeho rodiny a rodín zamestnancov. A to je stále ešte ten lepší prípad, veď moskytiéry sa dostanú k tým, ktorí ich potrebujú, bezplatne. Veľká časť ODA však končí v rukách skorumpovaných vlád a na ne naviazaných priekupníckych gangov. Takáto pomoc je často zdrojom mocenských konfliktov v prijímateľských krajinách. Popri surovinovom bohatstve je často takýmto zdrojom aj ODA.

Etastiti namietnu, že takéto prípady možno eliminovať úpravami súčasných modelov ODA. Napríklad poskytnutím účelovo viazanej finančnej pomoci africkým vládam, ktoré objednávajú príslušný počet moskytiér na tamojšom domácom trhu. Odhliadnuc od pretrvávajúceho rizika korupcie, ani toto riešenie neeliminuje spomínaný bludný kruh závislosti. A tak vzniká otázka: ak je súčasná ODA prevažne neefektívna, neadresná a bráni rozvoju podnikania v krajinách prijímateľov, prečo pretrvávajú jej modely už viac než celé polstoročie? Moyo nachádza zaujímavú odpoveď: „Existuje tlak na poskytovanie úverov. Svetová banka zamestnáva 10-tisíc ľudí, MMF viac než 2,5-tisíc; k tomu pridajte ďalších 5-tisíc v agentúrach OSN a najmenej 25-tisíc zamestnancov registrovaných mimovládnych organizácií, súkromnú charitu a celú armádu vládnych rozvojových agentúr: spolu 500-tisíc ľudí, čo je počet obyvateľov Svazijska... Títo pôsobia v brandži se-

dem dní v týždni, päťdesiatdva týždňov do roka, desaťročie za desaťročím.“

Aby pomoc naozaj pomáhala

Napriek polstoročiu neustáleho prúdu ODA sa vo väčšine prijímateľských štátov nepodarilo odstrániť klientelizmus, korupciu, narúšanie trhového prostredia, ba ani vojnové konflikty. Naopak, Afrika je teritóriom s väčším počtom ozbrojených konfliktov ako celý zvyšok sveta dokopy. Súčasná ODA nevolá po kozmetických úpravách etastického strihu, ale po zásadných obsahových reformách. Jej v súčasnosti dominujúce modely fatálne zlyhali.

Svetlom na konci tunela je príklad bývalých príjemcov ODA, ktorí sa spod tejto závislosti vymanili – napríklad Thajsko, Peru, Svazijska alebo Botswana. Cieľom reformy má byť odstránenie závislosti na ODA. Moyo tvrdí, že to je možné zrealizovať v horizonte 5 až 10 rokov. V prechodnom období by mala ODA financovať príslušné ekonomické a inštitucionálne reformy, ako aj opatrenia vedúce k vymožitelnosti práva.

Súčasná ODA je prevažne neefektívna, neadresná a bráni rozvoju podnikania v krajinách prijímateľov

Krajina, ktorá naštartuje takéto reformy, by sa mala podľa Moyo snažiť dostať na medzinárodný kapitálový trh a umiestňovať na ňom aj štátne dlhopisy, ktorých výnosy by mali byť investované najmä do budovania infraštruktúry. Otázne je, či možnosť požičať si na kapitálových trhoch nepovedie k výmene jednej závislosti (na ODA) za druhú (na chronickej tvorbe dlhu). Moyo by sa nemusela myliť, pokiaľ by takto vzniknutý dlh nebol používaný na každodennú prevádzku štátu a či na vznik „sociálneho“ štátu po vzore Európy. Pokušenie vlád bude v tomto zmysle veľké: aj v Afrike mnohí voliči považujú za všeliek na odstránenie chudoby práve zlyhávajúci „sociálny“ štát európskeho strihu. Nevyhnutnou súčasťou reforiem je aj vznik vnútorného kapitálového trhu.

Reformovaná ODA musí dôsledne presadzovať princípy slobodného obchodu a odbúranie colných a administratívnych bariér, z ktorého bude profitovať tak trh dovozcov ako aj krajina vývozcov. Áno, prestaňme chrániť clami pestovateľov banánov na Kanárske ostrovy! Afrika má čo ponúknuť nielen na komoditnom trhu, ale aj na trhu práce a odbúranie takýchto bariér by malo najviditeľnejší a najrýchlejší efekt, pokiaľ ide o zmenu k lepšiemu. Aj ekonomické reformy v krajinách dnešných prijímateľov ODA musia odbúrať obdobné bariéry na ich strane a zjednodušiť zakladanie podnikov a živnosti odstraňovaním byrokracie a znižovaním daní a poplatkov. Obchodné bariéry v mnohých afrických krajinách sú najväčšou

prekážkou ich dnes slabého vzájomného obchodu, ktorého rast by mal byť hlavnou hnacou silou ich ekonomík v budúcnosti.

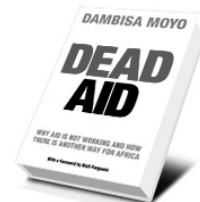
Mikropôžičky ako súčasť riešenia

Moyo je zástankyňou systému mikropôžičiek, ktorý začal najskôr fungovať v Bangladéši z iniciatívy Muhammada Yunusa. Považuje ho za spôsob, ako prebudiť podnikateľský potenciál aj u ľudí, ktorí by v tradičnom bankovom systéme nemali šancu získať úver. Mikroúver by mohol vrátiť na trh aj skrachovaný výrobca moskytiér.

Potenciál vidí Moyo aj v súdržnosti tradičnej africkéj rodiny, ktorá sa dnes prejavuje aj tým, že jej členovia pracujúci v zahraničí (podľa nej každý dvadsiaty Afričan) posielajú časť zárobku domov. Moyo ich peniaze považuje za výnimočné tým, že zostávajú mimo dosahu skorumpovaných štátnych úradníkov. Formálnou cestou bolo takto zaslaných v roku 2006 až 20 miliárd dolárov. Keďže sprostredkovateľské poplatky pre krajiny s nerozvinutým bankovníctvom dosahujú aj 10%, Svetová banka odhaduje, že neformálnymi cestami sa do Afriky dostalo ďalších 35 až 75% zo spomínanej sumy. Tieto peniaze by mohli byť významným zdrojom financovania podnikateľských úverov. To je ale možné dosiahnuť iba podporou konkurencie v bankovom sektore, ktorá povedie k zlepšeniu jeho infraštruktúry.

Vo svete bez ODA sa ekonomická situácia väčšiny Afričanov podľa Moyo zlepší, lebo jej absencia spôsobí zúženie priestoru pre korupciu a rozšírenie priestoru pre podnikanie. Mnohí Afričania, nepoznačení „sociálnym“ štátom európskeho strihu, sa s chuťou chopia príležitostí, ktoré ponúka trh a ich živnosti sa stanú motorom ekonomiky. Nebude to však možné bez spolupráce Západu, kým budú existovať prijímateľské krajiny, ktoré nebudú ochotné dobrovoľne sa vzdať súčasných modelov ODA. Je v ich aj našom záujme ukončiť tento typ ODA. Vo svete so štátmi podporujúcimi terorizmus sú totiž nefunkčné a chudobné štáty Afriky, s nestráženými hranicami a slabou vymožitelnosťou práva, prirodzeným rajom teroristov každého typu.

Dambisa Moyo:
Dead Aid: Why aid is not working and how there is another way for Africa

Vydavateľ:
Allen Lane
Prvé vydanie:
29. január 2009
ISBN:
1846140064
Viac o autorke knihy:
www.dambisamoyo.com

Autor je spolupracovník KI. Knihu *Dead Aid* si kúpil v jednom kníhkupectve v Gaborone, hlavnom meste Botswany, ktorá dobrovoľne podstúpila cestu od závislosti na ODA k slobodnej trhovej ekonomike. Na Madagaskare a v Lesothe, ktoré zostávajú dlhodobými príjemcami ODA, autor nevidel ani jedno kníhkupectvo.

DANE A SMRŤ. ALEBO ASPOŇ DANE

Ondrej Dostál

Ficov SMER-SD vyhral voľby s heslom „Ľudia si zaslúžia istoty.“ V predvolebnom období v tejto súvislosti koloval internetom výrok Benjaminá Franklina, že v tomto svete nie je nič isté – okrem smrti a daní. Zdá sa, že to sedí. Máločo je po schválení programového vyhlásenia Ficovej vlády také isté ako to, že ľudia na Slovensku budú platiť vyššie dane.

Vyčítať programovému vyhláseniu vlády všeobecnosť a vágnosť by bolo len nosením dreva do lesa. Oveľa zaujímavejšie je pozrieť sa na to, čo sa z tých naozaj často všeobecných fráž dá vyčítať o skutočných zámeroch Ficovej vlády. Nie je toho málo a je to oveľa horšie ako tá všeobecnosť.

Vyššie dane, vyššie výdavky

Keďže programové vyhlásenie bolo písané ešte pred víťazstvom socialistu Françoisu Hollandu vo francúzskych prezidentských voľbách, obsahuje okrem množstva prorastového balastu aj náznaky rozpočtovej zodpovednosti. Vláda je odhodlaná znížiť deficit verejných financií. Z dvoch možností, ako to dosiahnuť, ju to však jednoznačne viac ťahá k vyšším daniam. O šetrení na strane štátu sa vo vládnom programe možno dočítať naozaj len poskromne a všeobecne. Zato vyhrážanie sa vyššími danami je oveľa dôraznejšie: „S cieľom zvýšiť verejné príjmy vláda prehodnotí aktuálne nastavenie bankového odvodu. ... Zvýši sa progresivita daňového systému pre nadštandardné príjmy fyzických osôb, ako aj pre právnické osoby. Vláda zväží zvýšenie výberu z majetkových daní a zohľadní pri tom najmä faktory ako luxus či ekologická škodlivosť. ... S prihliadnutím na skúsenosti v okolitých štátoch vláda zväží zavedenie dane z finančných transakcií.“

Aby však nedošlo k omylu. Vláda nechce vyššie dane len preto, aby mohla znížiť deficit, ktorého nekontrolovaný vývoj by nás mohol navigovať na grécku cestu. Vláda chce vyššie dane najmä preto, aby mohla v budúcnosti viac miňať: „Vláda navrhne posilnenie rozsahu, obsahu a intenzity činnosti štátu, ktorého funkcie boli v nedávnej minulosti neprimerane oslabované. Je nevyhnutné nanovo definovať priestor na intervenciu štátu, jeho nezastupiteľné miesto pri prekonávaní krízy a riešení problémov, typických pre začiatok 21. storočia. ... Posilniť úlohu štátu vo vzťahu k optimálnej verejnej spotrebe ako faktora trvalo udržateľného rastu.“ Vláda chce viac miňať, preto musí ľuďom vytiahnuť viac z ich peňaženiek. To, že ich vytiahne iba z peňazí bánk, korporácií a bohatých jednotlivcov, je ilúzia, ktorej v skutočnosti neveria ani tí, ktorí ju rozširujú. Ale ušiam ľavicového poslucháča to znie dobre.

Rozsiahlejší verejný sektor znamená oveľa nižšiu efektívnosť použitia prostriedkov, ako keby tie isté prostriedky využívali súkromné subjekty, ktoré ich svojou činnosťou vytvorili. A v neposlednom rade aj oveľa väčší priestor pre korupciu. Vyššie dane na druhej strane zasa znamenajú menej peňazí pre občanov a firmy, nižšie investície súkrom-

ných podnikov na trhu, pomalší rast ekonomiky a menej pracovných príležitostí.

Živnostníci v ohrození

A aby sme neostali iba na makroúrovni – na vyššie odvody a dane sa zrejme môžu tešiť aj živnostníci, ľudia v slobodných povolaniach a dohodári. Keď bol SMER-SD v opozícii, staval sa kriticky k návrhu daňovo-odvodovej reformy z dielne predchádzajúcej vlády, ktorej dôsledkom by bolo aj podstatné zvýšenie daňovo-odvodového zaťaženia týchto skupín obyvateľstva. Teraz vláda SMER-SD sama avizuje, že „podnikne kroky na odstránení deformácií daňovo-odvodového systému“. Keď sa na Slovensku začne hovoriť o odstraňovaní deformácií daňovo-odvodového systému, neznamená to, že sa systém ide zjednodušiť a neprimerane vysoké odvody zamestnancov znížiť, ale že sa pripravuje zvýšenie odvodov pre samostatne zárobkovo činné osoby a ľudí pracujúcich na dohody. Presne takúto rétoriku používala pri presadzovaní svojich zámerov v daňovo-odvodovej sfére aj predchádzajúca vláda. Jediný rozdiel – aj to v prospech Ficovej vlády – je snáď v tom, že od socialistickej vlády nebude snaha šliapnúť na krk živnostníkom pôsobiť až tak prekvapivo ako od vlády tvorenej stranami, ktoré sa tvária, že patria napravo od stredu.

Vláda chce viac miňať, preto musí ľuďom vytiahnuť viac z ich peňaženiek

Tradičným pravícovo-ľavicovým bojiskom je na Slovensku pracovné právo. Dokonca aj v časoch prvej Ficovej vlády, keď si ľavica netrúfala zásadnejším spôsobom siahnuť na rovnú daň, bola Tomanovej novela Zákonníka práce vývesným štítom socialistov. Preto formuláciu „vláda po kvalifikovanom prerokovaní so sociálnymi partnermi pripraví zmenu Zákonníka práce“ ani netreba bližšie konkretizovať, aby bolo jasné, že nás čaká ďalšie kolo pokusov znepružniť trh práce a výraznejšie zasahovať do vzťahov medzi podnikateľmi a ich zamestnancami. Vláda explicitne avizuje povinné rozširovanie platnosti kolektívnych zmlúv vyššieho stupňa aj na tých zamestnávateľov, ktorí s nimi nebudú súhlasiť, ako aj zmeny vo valorizácii minimálnej mzdy. Vyššia minimálna mzda pritom bude sťažovať hľadanie zamestnania práve tým ľuďom, ktorí majú najväčší problém nájsť si ho. Bolo by veľkým prekvapením, keby zmeny v Zákonníku práce nevrátili odborárskym bosom tie privilégia, o ktoré prišli v predchádzajúcom volebnom období. Menej pružný trh práce bude znamenať nielen horšie podnikateľské prostredie, ale aj väčšiu nezamestnanosť a nižší rast ekonomiky.

Tieň Harabina a Trnku

Niektoré zámery vlády vyzerajú zdanlivo neškodné. Teda, lepšie povedané, mohli

byť vnímané aj ako neškodné, keby sme s touto vládou garnitúrou a jej reálnym správaním nemali žiadne reálne skúsenosti z minulosti. Veď čo už by mohlo byť zlé napríklad na zámere prehodnotiť „zásahy do justičného systému uskutočnené v rokoch 2010 – 2011 tak, aby všetky zákony týkajúce sa justície plne korešpondovali s Ústavou Slovenskej republiky a odporúčaniami medzinárodných inštitúcií“? Alebo snaha prehodnotiť „legislatívne zásahy do postavenia a pôsobnosti prokuratúry uskutočnené v roku 2011, ktoré umožňujú priame i nepriame zásahy výkonnej moci do činnosti generálneho prokurátora a ostatných prokurátorov“? Nič, ale len v prípade, ak by sme zabudli, ako k justícii pristupovala prvá Ficova vláda. A rovnako by sme museli zabudnúť aj na to, v akom stave sa nachádza súdnictvo na čele so Štefanom Harabinom a prokuratúra na spôsob Dobroslava Trnku. Ak bude ono prehodnocovanie pripomínať postoje opozičných poslancov SMER-SD k Žitňanskej reformám, čaká nás iba konzervovanie harabinizmu-trnkizmu.

Podobne by – čisto teoreticky – nemuselo byť nič zlé ani na zámere vlády zmeniť zákon o slobodnom prístupe k informáciám „tak, aby sa pri zachovaní súčasného štandardu práva na informácie odstránili nedostatky, ktoré bránia tak efektívnemu získavaniu požadovaných informácií ako aj efektívnej práci orgánov verejnej správy“. Skúsenosť však varuje. Vždy, keď politici alebo úradníci hovoria o otvorení infozákona argumentujúc efektívnou prácou úradov, znamená to jediné – chystajú sa infozákon oklieštiť a obmedziť právo na slobodný prístup k informáciám.

Viac štátu

A nakoniec vcelku nevinne by mohol vyznieť aj zámer vlády nastaviť „nový systém riadenia a financovania regionálneho školstva tým, že: postupne presadí model financovania za kvalitu na triedu a nie len na žiaka, finančnými nástrojmi a kvalitatívnymi kritériami pri prijímaní zrealni počty žiakov do gymnázií, dorieši financovanie neštátnych škôl a školských zariadení zo strany územnej samosprávy vrátane jej kompetencií v oblasti ich zriaďovania a zrušovania“. Lenže po bohato medializovaných vyjadreniach ministra školstva Čaploviča je zjavné, že za týmito slovami sa neskrýva odhodlanie k skutočnej reforme vzdelávania, do ktorej sa nedokázala pustiť žiadna z doterajších vlád, ale len ideologicky motivovaná snaha stavať odborné školy proti gymnáziám a štátne školy proti súkromným a cirkevným.

Vláda sa vo svojom programovom vyhlásení označuje za vládu istôt pre občanov. Text onoho dokumentu ju však usvedčuje z toho, že to bude predovšetkým vláda zvyšovania daní a väčšieho zasahovania štátu do životov ľudí, do ich práce a podnikania.

Autor je predseda OKS a bývalý riaditeľ KI.

DEZIDER TÓTH NOSITEĽOM CENY DOMINIKA TATARKU ZA ROK 2011 Peter Zajac

Na páske cez obálku monografie *Nie som autor, som metafora* (Bratislava, O. K. O. a Slovart, 2011) je meno Dezidera Tótha preškrtnuté a nahradené názvom *Monogramista T. D.* Je to samozrejme ilúzia. Dezider Tóth nie je stredovekým monogramistom, ktorý ostal pre dejiny anonymný alebo otázný, hoci je aj ako monogramista F. B. autorom známeho obrazu *Melanchohólia*. Nie je AA, AD, AN, ANIB, AT, BB, GZ, IP, IP, ktorí tvorili pred rokom 1500 a po ňom (najčastejšie) drevoryty a medirytiny, vyžarujúce z dunajského priestoru do Nemecka, Švajčiarska a Talianska. Najprv bol Dežom Tóthom, až potom sa stal Monogramistom T. D.

To len výtvarník robí nie veľmi dôsledný pokus nechať zmiznúť svoje meno, a zároveň z neho niečo uchovať; aspoň iniciály. Veď aj v monografii, v ktorej ho preškrtnol, sa vyskytuje často v autorských textoch Jiřího Valocha a Zory Rusinovej, či u autorov komentárov v obrazovej prílohe. V túžbe stať sa anonymným monogramistom vidím aj významovú stratu manifestnosti mena a jeho premenu na latentnosť iniciál. Nie náhodou sa však miznutie slov z novinových výstrižkov v sérii z rokov 1976-1978 volá *Parte*. Lebo smrť si berie ľudí i mená a len zriedkakedy ostávajú aspoň iniciály.

V našich časoch znamená miznutie všeličo. Kurátorka Petra Hanáková preň našla pri výstave *Delete*. Umenie a vymazávanie výrazy ako uvoľnenie, čistenie, oprostie, vyprázdňovanie, odstránenie, odobratie, separovanie, bielenie a vybielenie, preparovanie, zámerné stiahnutie sa, miznutie až zmiznutie, zabúdanie, ale na odvrátenej strane tejto metafory nachádzame slová ako zmizkovanie, „kyselinárstvo“, začernenie, očiernenie, zamazanie, zmazanie, vymazanie, vygumovanie.

V prípade Deža Tótha to znamená premenu výtvarníka, vytesňovaného v sedemdesiatych a osemdesiatych rokoch z verejnej kultúry, lebo si v tých

neslobodných časoch chcel uchovať slobodu, na autora, ktorý sa chce slobodne stratiť vo svojom diele a definitívne s ním splynúť. Kľúčovým slovom, ktoré tvorí totožnosť Deža Tótha a Monogramistu T. D., je sloboda. Slobodný pohyb v medzipriestore tela, slova, zvuku, obrazu a veci. Slobodné vplietanie vznešenosti do banality. Slobodný priestor medzi seriálnou preplnenosťou a nulovou prázdnotou. Slobodný prielom do mystického okamihu, ale aj do anekdotickosti. Slobodná práca s faktúrou materiálu, ako ju dokumentuje monografia spolu so základným, celožitným gestom D. T. a T. D., ktorým je poézia jeho tvorby.

Neviem, či zmena Deža Tótha na Monogramistu T. D. nie je aj melancholickým predelom od výberového príbuzenstva slobodných výtvarníkov v neslobodných časoch, ktorí svoju spolupatričnosť pomenovali neskôr monogramickou značkou A-R, k singularite a s ňou aj k osamelosti a smútku v slobodnom čase, kedy je ťažšie udržať si slobodu a spolupatričnosť ako v časoch neslobodných. Aj to však patrí k Cene Dominika Tatarku.

**Dezider Tóth Monogramista T.D:
Nie som autor, som metafora**

Vydavateľ: O. K. O. a Slovart

Rok vydania: 2011

Počet strán: 472

ISBN: 978-80-88805-09-0

Autor je predseda Poroty Ceny Dominika Tatarku.

UDIALO SA:

- 1) Dňa 3. apríla 2012 KI v partnerstve s Vysokou školou manažmentu a s finančnou podporou Nadácie Tatra banky organizoval tretí a dňa 25. apríla 2012 štvrtý zo seminárov piateho ročníka cyklu *Akadémia klasickej ekonómie*. Viac o AKE sa dozviete na ake.institute.sk.
- 2) Dňa 11. apríla 2012 a dňa 18. apríla 2012 riaditeľ KI Peter Gondá prednášal na Ekonomickej univerzite v Bratislave pre študentov predmetu *Rakúska škola a klasický liberalizmus* na tému Peniaze a menový a bankový systém a na tému Európska ekonomická integrácia.
- 3) Dňa 17. apríla 2012 sa analytička KI a editorka portálu noveskolstvo.sk Zuzana Zimeňová zúčastnila *TREND CSR FÓRUM 2012*: Ako to vyzerá, keď sa podpora vzdelávania od firiem robí naozaj, kde diskutovala v rámci panelu pedagogických expertov. Viac o reforme vzdelávania sa dozviete na noveskolstvo.sk.
- 4) Dňa 19. apríla 2012 v Nitre a dňa 18. apríla 2012 v Banskej Bystrici Ondrej Dostál diskutoval v rámci podujatí Café Európa na tému, či Európske ženy potrebujú kvóty.
- 5) Dňa 20. apríla 2012 KI odsúdil verbálny a fyzický útok Drahošlava Machalu na nositeľa Ceny Dominika Tatarku za rok 2005 Tomáša Janovica a jeho manželku Evu Janovicovú. Viac na [webstránke KI](http://webstránke.ki.sk) v sekcii KI KOMENTUJE.
- 6) Dňa 23. apríla 2012 bolo v rámci projektu *Hodnotenie samosprávnych opatrení (HSO)*

zverejnené hodnotenie za obdobie január – marec 2012. Jedným z hodnotiteľov je i analytik KI Dušan Sloboda. Viac na [webstránke KI](http://webstránke.ki.sk) v sekcii KI INFORMUJE.

7) Dňa 27. apríla 2012 KI v spolupráci s ďalšími partnermi organizoval v Bratislave medzinárodnú konferenciu v rámci *Free Market Road Show 2012*. Domáci i zahraniční hostia diskutovali o individualizme vs. kolektívizme, o konkurencii vs. harmonizácii a o eure vs. zdravých peniazoch. Viac, vrátane videozáznamu, na [webstránke KI](http://webstránke.ki.sk) v sekcii KONFERENCIE.

8) V apríli 2012 sa z okruhu ľudí KI v médiách nielen k aktuálnym témam vyjadrovali: Ivan Kuhn, Dušan Sloboda a Zuzana Zimeňová.

Viac nájdete na www.konzervativizmus.sk v sekcii ČLÁNKY, ROZHOVORY, KI KOMENTUJE, AUDIO/VIDEO KI a BLOGY.

ĎAKUJEME ZA PODPORU:

Konzervatívne listy vychádzajú i vďaka podpore spoločnosti TRIM Broker.

TRIM || BROKER

KP KLUB PODPOROVATEĽOV
KI KONZERVATÍVNEHO INŠTITÚTU
M. R. ŠTEFÁNĪKA

Konzervatívny inštitút M. R. Štefánika (KI) nevydáva len Konzervatívne listy. Organizujeme ročne mnoho konferencií, diskusií, konzervatívnych klubov a prednášok. Každoročne udeľujeme najprestížnejšie literárne ocenenie na Slovensku – Cenu Dominika Tatarku. Publikujeme desiatky analytických výstupov. Všetky, vrátane videozáznamov z akcií KI, nájdete na pravidelne aktualizovanej [webstránke KI](http://webstránke.ki.sk).

Napriek doterajším aktivitám a dosiahnutým výsledkom sme na hranici finančnej udržateľnosti. Založili sme preto Klub podporovateľov Konzervatívneho inštitútu M. R. Štefánika (KPKI). Cieľom je získať súkromné zdroje na pokračovanie a rozvinutie našich aktivít a vytvoriť komunitu hodnotovo blízkych ľudí, s ktorými môžeme spoločne zdieľať, efektívnejšie presadzovať a brániť tradičné a historicky overené hodnoty. Členom KPKI sa môže stať každý, kto podporí KI ročným príspevkom vo výške minimálne 30 eur a vyplní kontaktný formulár.

Viac informácií o možnostiach podpory nájdete na [webstránke KI](http://webstránke.ki.sk) na adrese www.konzervativizmus.sk v sekcii PODPORTE NÁS.

Ďakujeme!